Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร

ญาณิศา พึ่งเกตุ*
ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author: kunndear12@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำแนกตามระดับชั้นปี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 466 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เปรียบเทียบความแตกต่างด้วยโดยทดสอบค่าเอฟ และทดสอบความสัมพันธ์โดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}$=103.92, S.D.=14.17) และมีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ได้ ($\bar{X}$=53.45, S.D.=10.89) เมื่อเปรียบเทียบความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ($r=.454$, $p < .01$) ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการออกแบบโปรแกรมหรือพัฒนาหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อให้นิสิตนักศึกษามีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นจนสามารถปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและนำปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงสามารถนำองค์ความรอบรู้ด้านสุขภาพไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพครูกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า, พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า, นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัย

Received December, 19 2025 ; **Revised** April, 21 2026 ; **Accepted** April, 23 2026

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

Health Literacy about E-cigarette and Prevention Behaviors of E-cigarette of University Student in Bangkok

Yanisa Phungkat*
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
Corresponding author: ***kunndear12@gmail.com***

Abstract

This study aimed to 1) study the level of health literacy about e-cigarette and prevention of e-cigarette 2) compare the levels of health literacy about e-cigarette and prevention of e-cigarette classified by academic year levels and 3) study the relationship between health literacy about e-cigarette and prevention of e-cigarette. The sample consisted of 466 undergraduate students from the first to the fourth year enrolled in the Bachelor of Education (B.Ed.) program (4-year curriculum) in the fields of Health Education, Physical Education, and Health and Physical Education in Bangkok. The research instrument was a health literacy of e-cigarette and prevention of e-cigarette questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics, F-test and Pearson correlation coefficient. The results showed that the overall mean score of health literacy about e-cigarette was at moderate level ($\bar{X}$=103.92, S.D.=14.17) and the preventive behaviors were at a moderate level ($\bar{X}$ = 53.45, S.D.=10.89). When comparing health literacy about e-cigarette and prevention of e-cigarette levels by year, it was found that no differences in either health literacy or preventive behaviors. Health literacy about e-cigarette was positively correlated with prevention of e-cigarette ($r=.454$, $p < .01$). The results of this study could be used to design programs or develop short-term training curriculum to enhance health literacy about e-cigarette. The goal is to enable university students to improve their health literacy related to e-cigarettes to a level that supports the adoption of preventive behaviors against e-cigarette use and the appropriate application of such behaviors in their daily lives. Furthermore, the enhanced health literacy can be effectively applied in their future professional practice as health and physical education teachers.

Keywords: Health Literacy about E-cigarette, Prevention Behaviors of E-cigarette, University Student

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

บทนำ

สถานการณ์การสูบบุหรี่ไฟฟ้าที่แพร่หลายอย่างรวดเร็วในทุกช่วงอายุ ซึ่งการสูบบุหรี่ไฟฟ้าสามารถสร้างผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และเป็นสาเหตุหลักของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังตามมาอีกด้วย ซึ่งพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทั้งบุหรี่ธรรมดาและบุหรี่ไฟฟ้าถือว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับ 2 ของการสูญเสียปีสุขภาวะของประชากรไทย โดยคิดเป็นร้อยละ 12 ของการสูญเสียปีสุขภาวะของประชากรไทยทั้งหมด (กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ, 2566) นอกจากนี้บุหรี่ไฟฟ้ายังส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ทั้งระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินหายใจและปอด ระบบประสาทและสมอง ระบบต่อมไร้ท่อ และส่งผลต่อสุขภาพจิตและสังคมอีกด้วย (เกษศิรินทร์ พุฒโชติ และสารทริยา ตระกูลศรีชัย, 2564; กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ, 2567; ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2567)

แนวโน้มปัญหาด้านการสูบบุหรี่ไฟฟ้ามีจำนวนของนักสูบหน้าใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมทางสุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนไทยปี พ.ศ. 2566 อายุไม่เกิน 25 ปี พบว่า ร้อยละ 25 สูบบุหรี่ไฟฟ้าและผลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้า/พอต พบว่า อายุระหว่าง 6-30 ปี มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 18.60 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2567 พบว่า คนไทยสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น 11.44 เท่า จากเดิม 78,742 คนในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มเป็น 900,459 ในปี พ.ศ. 2567 สำหรับความชุกของการใช้บุหรี่ไฟฟ้า จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 20-24 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าสูงสุด (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2565 อ้างถึงในศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2567) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษาอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา (พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย และคณะ, 2565; อรพินท์ สุทธิสหัส และคณะ, 2568) พบว่า เจตคติ/ทัศนคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า การสูบบุหรี่ของบุคคลใกล้ชิด/เพื่อน การรับรู้ความรุนแรงของการสูบบุหรี่ไฟฟ้า การรับรู้ความสามารถในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ การพบเห็นหรือการเข้าถึงโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า เพศ และอายุ มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้า จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยและสาเหตุที่ส่งผลให้มีอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าสูงขึ้นนั้นเป็นองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) หมายถึง ความรอบรู้และความสามารถด้านทักษะทางปัญญาและทางสังคมที่จะกลั่นกรอง ประเมิน และตัดสินใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ก่อให้เกิดแรงจูงใจและความสามารถของแต่ละบุคคลให้เข้าถึง เข้าใจและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมและรักษาสุขภาพที่ดีของตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล ทักษะการสื่อสาร การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการตัดสินใจ (Nutbeam, 2008 อ้างถึงในอังศินันท์ อินทรกำแหง, 2560)

จากข้อมูลผลการสำรวจการสูบบุหรี่ไฟฟ้าข้างต้น สรุปได้ว่า การสูบบุหรี่ไฟฟ้าของคนไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20 -24 ปี เป็นช่วงอายุที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา แนวทางการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า คือ การสร้างความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงสร้างความตระหนัก การรู้เท่าทัน และการป้องกันตนเองจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2567) ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

ในสถาบันอุดมศึกษา ว่าควรสร้างความรู้เท่าทันต่อโทษและพิษภัยของบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าให้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยสอดแทรกเนื้อหาหรือหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรม การจัดการความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ซึ่งการจัดการเรียนสอนที่เกี่ยวกับการศึกษาด้านสุขภาพเพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัย ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา พลศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหลักสูตรผลิตบัณฑิตครูให้มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษามีพัฒนาการทางกายและทางจิตและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในยุคสมัยที่มีสถานการณ์การระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีผลต่อสุขภาพอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีครู บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อดำเนินจัดการเรียนการสอน การจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักรู้เท่าทันจนสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ ดังนั้น นิสิตนักศึกษาครูที่จบการศึกษาควรมีความรู้รอบด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าจนนำไปสู่การประเมินข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกปฏิบัติเพื่อจัดการกับสุขภาพของตนเอง อีกทั้งสามารถสื่อสารและแนะนำข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าได้ถูกต้องแก่ผู้เรียนได้เพื่อป้องกันให้ห่างไกลจากบุหรี่ไฟฟ้าและลดการเกิดนักสูบหน้าใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชน โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ไฟฟ้า การศึกษาความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ในการศึกษานั้นเป็นเด็ก เยาวชนทั่วไป นิสิตนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาที่ครอบคลุมความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและยังไม่พบการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นหลักในการสร้างหรือกำหนดแนวทางในการออกแบบเพื่อการจัดการเรียนการสอน การจัดโครงการ/กิจกรรมเสริม หรือการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าแก่นิสิตนักศึกษาครูด้านสุขศึกษา พลศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างนิสิต นักศึกษาครูสุขศึกษา พลศึกษาให้พร้อมก้าวไปเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกต้องซึ่งเป็นหัวใจหลักสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อห่างไกลและลดโอกาสเสี่ยงจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้นปี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2568 ที่กำลังศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2568 ที่กำลังศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด 9 มหาวิทยาลัย จำนวน 466 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 98.11

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*power ค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.21 ค่าอำนาจทดสอบเท่ากับ 0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ขั้นต่ำครั้งนี้ได้จำนวน 396 คนและเพื่อป้องกันความสูญหายของข้อมูลจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 Faul et al. (2009) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 475 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน กำหนดสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี (ปีที่1-4) ให้มีจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมทุกระดับชั้นปี ได้จำนวนนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งละ 56 คน ชั้นปีละ 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า โดยประยุกต์ใช้แนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพของ (Nutbeam, 2008 อ้างถึงในอังศินันท์ อินทรกำแหง, 2560) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 9 ข้อ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ จำนวน 8 ข้อ ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ จำนวน 6 ข้อ การจัดการตนเอง จำนวน 5 ข้อ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

5 ระดับ และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง จำนวน 9 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก การแบ่งเกณฑ์คะแนนและการแปลผลตามเกณฑ์ของกองสุขศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557) ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำนวน 15 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การแบ่งเกณฑ์คะแนนและการแปลผลตามเกณฑ์ของกองสุขศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ในช่วง 0.80 – 0.93

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค และใช้สูตร KR-20 กำหนดเกณฑ์เลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป สำหรับแบบวัดฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในช่วง 0.72-0.95

3. การหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) ดังนี้ ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า กำหนดเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.38-0.88 ส่วนที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.72-0.82 ส่วนที่ 3 การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.74-0.89 ส่วนที่ 4 การจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.86-0.97 ส่วนที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.71-0.82 ส่วนที่ 6 การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.71-0.78 ส่วนที่ 7 พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์รายข้ออยู่ในช่วง 0.70-0.92

4. การหาค่าความยากง่าย กำหนดเกณฑ์ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.2 – 0.8 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.57-0.72

ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา และได้รับการอนุมัติให้ใช้เครื่องมือในการวิจัย รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIRB-2568/408

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความ

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

แตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	313	67.20
หญิง	123	26.40
LGBTQ+	30	6.40
2. อายุ		
17 - 19 ปี	137	29.40
20 - 22 ปี	288	61.80
23 ปีขึ้นไป	41	8.80
3. ชั้นปีที่ศึกษา		
ปีที่ 1	112	24.0
ปีที่ 2	105	22.5
ปีที่ 3	123	26.4
ปีที่ 4	126	27.0
4. ท่านสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่		
ไม่เคยสูบ	275	59.00
สูบแต่เลิกแล้ว	144	30.90
ยังสูบอยู่	47	10.10
5. ท่านเคยคิดจะสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่		
ไม่เคย	246	52.80
เคย (โปรดตอบข้อ 9)	29	6.20

จากตารางที่ 1 พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 313 คน (ร้อยละ 67.20) มีช่วงอายุ 20 - 22 ปี จำนวน 288 คน (ร้อยละ 61.80) ศึกษาในชั้นปีที่ 4 จำนวน 126 คน (ร้อยละ 27.0) ส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำนวน 275 คน (ร้อยละ 59.00) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มที่ไม่เคยคิดจะสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำนวน 246 คน (ร้อยละ 52.80) และเคยมีคิดจะสูบบุหรี่ไฟฟ้า จำนวน 29 คน (ร้อยละ 6.20)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยรวม จำแนกตามองค์ประกอบ และพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
คะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม	103.92	14.17	พอใช้
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	2.89	1.38	ไม่ถูกต้อง
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	16.44	2.86	พอใช้ได้
การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	19.08	3.49	พอใช้ได้
การจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	18.46	5.13	พอใช้ได้

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	16.74	3.60	พอใช้ได้
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	30.31	4.45	ดีมาก
พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า	53.45	10.89	พอใช้ได้

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}$ = 103.92, S.D. = 14.17) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับไม่ถูกต้อง ($\bar{X}$ = 2.89, S.D. = 1.38) การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ได้ ($\bar{X}$ = 16.44, S.D. = 2.86) ($\bar{X}$ = 19.08, S.D. = 3.49) ($\bar{X}$ = 18.46, S.D. = 5.13) ($\bar{X}$ = 16.74, S.D. = 3.60) ตามลำดับ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 30.31, S.D. = 4.45) และมีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}$ = 53.45, S.D. = 10.89)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้นปี

	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		F	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	101.41	14.62	105.36	12.53	103.98	15.81	104.87	13.187	1.73	0.16
พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า	52.14	10.83	54.62	9.63	53.29	11.70	53.80	11.11	0.99	0.40

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีที่แตกต่างกันมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ

องค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ	พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า	
	r	p-value
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.130*	<.00
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.320*	<.00
การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.293*	<.00
การจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.559*	<.00
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.489*	<.00
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	.193*	<.00
ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า	**.454***	**<.00**

**p-value* < 0.01

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

จากตารางที่ 4 พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยรวมของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า (r=.454, p < .01) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.1 ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ หมายความว่า นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่เพียงพอและอาจมีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันถูกต้องบ้าง เนื่องจากปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญและร่วมกันรณรงค์เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าที่แพร่หลายในเด็ก วัยรุ่น และเยาวชนผ่านทางช่องทางออนไลน์และออฟไลน์เพื่อให้เด็ก วัยรุ่น และเยาวชนได้รู้จักกับบุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงอันตรายที่ส่งผลกระทบในทุกมิติจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อีกทั้งนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งส่งผลให้นิสิตนักศึกษาได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่บ้าง สอดคล้องกับผลการศึกษาของของ Zhang et al. (2024) (2024) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพจำกัด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนและระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ อยู่ที่ร้อยละ 42.8 และ 30.8 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับไม่ถูกต้อง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจข้อมูลของบุหรี่ไฟฟ้าอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งปัจจุบันข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามากมายและซับซ้อนรวมถึงวิวัฒนาการของบุหรี่ไฟฟ้าที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามีทั้งแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษาได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าคลาดเคลื่อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Muradi et al (2025) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจที่ไม่เพียงพอ นักศึกษามักได้รับข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย เพื่อนและโฆษณา ซึ่งอาจไม่ได้ให้ข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Thongsutt et al. (2023) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน ไม่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าจึงไม่ได้มีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ซึ่งอาจทำให้นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าไม่ถูกต้องได้ อีกทั้งแผนการเรียนในแต่ละหลักสูตรนั้นไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยตรง หรือมีเนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าน้อยจึงส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าไม่เพียงพอ

Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation
ISSN: 3027-8406 (Online)
Vol. 52 No. 1 January - April, 2026.

2) การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับพอใช้ได้ เนื่องจากปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้าเป็นวิกฤติทางสุขภาพที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบเป็นวงกว้างด้านสุขภาพจึงเป็นประเด็นที่หลายหน่วยงานให้ความสนใจและจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลบุหรี่ไฟฟ้า การเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าผ่านทางออนไลน์เป็นช่องทางที่สะดวกและรวดเร็ว เช่น คลังหนังสือแบบ E-book คลิปวิดีโอ แผ่นพับ และอินโฟกราฟฟิก ฯลฯ แต่การที่มีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเป็นจำนวนมากนั้นอาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษาตัดสินใจเลือกข้อมูลที่มีความถูกต้องและนำมาปรับใช้ได้ค่อนข้างยาก ประกอบกับแหล่งข้อมูลที่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดหรือมีความคลาดเคลื่อนจนทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้อันนำไปสู่การมีความเชื่อและทัศนคติที่ผิดต่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้าจนไม่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย และคณะ (2565) กล่าวว่า การพบเห็นสื่อโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชน เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สามารถเข้าถึงง่ายและวัยรุ่นเข้าสู่เทคโนโลยีได้ง่าย

3) การสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับพอใช้ได้ เนื่องจากปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้าเป็นเรื่องที่สามารถพูดคุย สื่อสาร แลกเปลี่ยนระหว่างกันได้อย่างเปิดเผย ส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีการสื่อสารที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าแก่ผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นแต่การที่นิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับไม่ถูกต้อง อีกทั้งมีการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ได้จึงทำให้นิสิตนักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในข้อมูลเนื้อหาหรือประเด็นที่ใช้ในการบอกกล่าว สื่อสาร เผยแพร่ โน้มน้าวบุคคลอื่นเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าได้ อีกทั้งแผนการเรียนในบางหลักสูตรได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ทำให้นิสิตนักศึกษาได้เกิดการสื่อสาร พูดคุยแลกเปลี่ยนกันรวมทั้งสามารถสื่อสารเพื่อโน้มน้าวให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าไม่มากก็น้อย

4) การจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการจัดการตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับพอใช้ได้ เนื่องจากนิสิตนักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์ และรู้จักการกำหนดเป้าหมายและวางแผน จึงมีการคิดวิเคราะห์ วางแผนในการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการตนเองในสถานการณ์ที่มีบุหรี่ไฟฟ้าแพร่ระบาด อีกทั้งปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีนโยบายหรือการจัดการที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น นโยบายสถานศึกษาปลอดบุหรี่/บุหรี่ไฟฟ้า การจัดพื้นที่ที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักให้นิสิตนักศึกษามีการควบคุม ดูแล และกำกับพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงการรับมือกับสถานการณ์บุหรี่ไฟฟ้าอย่างเหมาะสม

5) การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับพอใช้ได้ เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของเรา อีกทั้งนิสิตนักศึกษาเป็นวัยมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลรวมทั้งการใช้โซเชียลมีเดียต่าง ๆ เพื่อสื่อสารและรับข่าวสาร ซึ่งปัจจุบันมีสื่อโฆษณาที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเผยแพร่อย่างมากมาย

ตามช่องทางต่าง ๆ ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงช่องทางในการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าที่ค่อนข้างง่าย ทั้งสื่อโฆษณาและช่องทางการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าเหล่านั้นมีทั้งสื่อที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนข้อมูลจากความเป็นจริงเพื่อให้เกิดการเข้าใจผิดที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อันส่งผลให้เกิดความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามมาได้ เช่นเดียวกับลักขณา เติมศิริกุลชัย (2568) กล่าวว่า สื่อเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแพร่กระจายของบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน แต่อีกด้านสื่อยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

6) การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับดี เนื่องจากปัจจุบันกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้มีแนวทางปฏิบัติเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงในแต่ละมหาวิทยาลัยได้มาตรการที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถพิจารณาผลดี - ผลเสีย เปรียบเทียบความเสี่ยงหรือสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ นอกจากนี้แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อน ครอบครัวที่ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้าจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกปฏิบัติถูกต้องยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของขนิษฐา สนเท่ห์ และคณะ (2568) พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อยู่ในระดับดี

1.2 ระดับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่แต่ไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากนิสิตนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงมีการรับรู้อันตรายหรือโทษที่เกิดจากบุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่มากพอจนสามารถหาแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม การที่มีครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ไฟฟ้า สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และรัชยา รัตนะถาวร (2564) ที่พบว่า เงื่อนไขสำคัญในการป้องกันการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ได้แก่ ความรู้ พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่การสูบบุหรี่ของผู้ใกล้ชิด และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่ การศึกษาของพิมพ์ชนก คำชู และคณะ (2566) พบว่า ความสำคัญของการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อช่วยสร้างความตระหนักถึงอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า และความรู้เป็นพื้นฐานของการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ซึ่งอาจนำสู่การป้องกันหรือลดพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ และการศึกษาของณรงค์ชัย หัตถี และพุทธิพร พงศ์นันทกุลกิจ (2567) พบว่า เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้านั้นสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายขึ้นตามช่องทางต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการโฆษณาผ่านสื่อที่ดึงดูดความสนใจอาจส่งผลให้การป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษานั้นปฏิบัติได้ไม่สม่ำเสมอ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีอายุที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้มีการดำเนินชีวิตที่คล้ายกัน เมื่อพิจารณาข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าและไม่เคยคิดที่

จะสูบบุหรี่ไฟฟ้าประกอบกับนิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีไม่ได้มีรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนหรือสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าบรรจุอยู่ในหลักสูตรหรือแผนการศึกษาอย่างชัดเจน อีกทั้งสถานการณ์บุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบันทุก ๆ หน่วยงานให้ความสำคัญและร่วมกันหาแนวทางป้องกัน ควบคุม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอย่างแพร่หลายในทุกรูปแบบผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีสามารถรับรู้ข่าวสารข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสามารถสะท้อนได้ว่าการส่งเสริมหรือพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าสามารถเสริมสร้างหรือพัฒนาได้กับนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาทุกชั้นปี ซึ่งกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2567) ได้ประกาศแนวทางไว้ว่าควรสร้างความรู้เท่าทันต่อโทษและพิษภัยของบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าให้แก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา โดยสอดแทรกเนื้อหาหรือหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรม สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม เพื่อปกป้องสุขภาพของนักเรียน นิสิตนักศึกษา

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ($r = .454$) อาจเป็นไปได้ว่าปัจจัยอื่นอีกมากที่มีส่วนในการอธิบายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากนิสิตนักศึกษามีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เป็นทักษะครอบคลุมทั้งความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูล การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การสื่อสารข้อมูล การจัดการตนเอง และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ นับว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการก่อให้เกิดการป้องกันสุขภาพ การดูแลสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพให้ถูกต้องเพื่อการมีสุขภาพที่ดี ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการจัดกิจกรรม โครงการ การอบรมหรือสอดแทรกความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nutbeam (2000) ที่กล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพหมายถึงทักษะด้านความคิดและทักษะทางสังคมที่กำหนดแรงจูงใจและความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ข้อมูลในรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมและรักษาสุขภาพให้ดี อีกทั้งขวัญเมือง ดำเกิง (2562) ที่สรุปความสำคัญของความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับบุคคล ไว้ว่า บุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะมีความสามารถในการดูแลและรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงตามช่วงวัยต่าง ๆ ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมและการงานได้อย่างเข้มแข็งไม่ถูกหลอกหรือมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ Panahi R et al. (2021) ที่พบว่า ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ โดยนักศึกษาที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมีปัญหา ระดับเพียงพอ และระดับดีเยี่ยมมีความเป็นไปได้ในการมีการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ในระดับที่น่าพึงพอใจมากกว่านักศึกษาที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ

ข้อจำกัดของการวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาครูสุขศึกษาพลศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้มีการเปรียบเทียบตัวแปรระดับชั้นเพียงตัวแปรเดียว และตัวแปรหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับพอใช้ได้ และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีนิสิตนักศึกษามีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าไม่แตกต่างกัน ดังนั้น หลักสูตรหรือมหาวิทยาลัยควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การแนะนำช่องทาง วิธีการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกต้อง วิธีการวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลวิธีการเลือกรับสื่อของข้อมูลบุหรี่ไฟฟ้าที่สื่อนำเสนอ แนะนำเว็บไซต์ แอพพลิเคชั่นสำหรับตรวจสอบข่าวโฆษณาปลอม โดยใช้เทคนิคการสอน วิธีการสอน หรือสื่อต่าง ๆ ที่สามารถสอดแทรกสถานการณ์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกกำหนดเป้าหมาย วางแผน และปฏิบัติตามแผนของตนเอง อีกทั้งการจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมเพื่อเป็นการให้ความรู้โดยตรงแก่นิสิตนักศึกษา การจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นหรือหลักสูตรอบรมออนไลน์ (E-learning) ที่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ตามอัธยาศัยเพื่อสร้างความรอบรู้ แนวทางการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงควรมีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสามารถเพิ่มช่องทางสำหรับบริการให้คำปรึกษาคำแนะนำเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การจัดโครงการหรือกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม ระบบสื่อสารผ่านแฟลตฟอร์มของสาขาวิชาหรือคณะ หรือการจัดโครงการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแผนสุขภาพและมอบรางวัลให้สำหรับนิสิตนักศึกษาที่สามารถปฏิบัติตนได้ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือการจัดอบรม/เสวนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การจัดกิจกรรม/อบรมการสร้างทักษะการปฏิเสธให้แก่นิสิตนักศึกษา หรือการสร้างความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การจัดโครงการ/กิจกรรมรณรงค์ป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า การจัดกิจกรรมที่สามารถเพิ่มแนวทางป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าให้แก่นิสิตนักศึกษา เช่น กิจกรรมกีฬา และชมรมต่าง ๆ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ดังนั้น มหาวิทยาลัยหรือหลักสูตรควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมเพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ รวมไปถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนต่อการมีสุขภาพที่ดี อาทิเช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสถานการณ์จำลองบทบาทสมมติที่สอดคล้องกับบริบทจริงของนักศึกษาเพื่อฝึกทักษะการตัดสินใจ การสื่อสาร และการปฏิเสธเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสุขศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งระดับภาคหรือระดับประเทศเพื่อเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยในเขตเมืองและมหาวิทยาลัยนอกเขตเมือง

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสุขศึกษา พลศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและละเอียดสำหรับการออกแบบโปรแกรมหรือหลักสูตรเพื่อพัฒนา/สร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

3. ควรทำการศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางประกอบการออกแบบโปรแกรมหรือหลักสูตรเพื่อพัฒนา/สร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2567). *แนวทางปฏิบัติเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าในสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด.* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567, สืบค้นจาก https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/pr/announcement-news/10299-2024-05-29-04-29-52.html

กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค (2566). *รายงานประจำปี 2566.* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567, สืบค้นจากhttps://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1528320240129105408.pdf

กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2567). *ข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า.* สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2568, สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1589020240719032342.pdf.

กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2557). *คู่มือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร*. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2567, สืบค้นจาก https://hed.hss.moph.go.th/guideline/

เกษศิรินทร์ พุฒโชติ และสารทริยา ตระกูลศรีชัย. (2564). *ภัยคุกคามของบุหรี่ไฟฟ้า.* สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, สืบค้นจาก https://trc.or.th/ebook/ecigthreats/mobile/index.html?_gl=1*192e52g*_ga*MTcyO

ขนิษฐา สนเท่ห์, ช่อทิพย์ แตงพันธ์ และสุพัตรา เชาว์ไวย. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น, 17*(2), 111-123.

ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2562). *ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: ขั้นพื้นฐาน ปฏิสัมพันธ์ วิจารณญาณ.* กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ณรงค์ชัย หัตถี และพุทธิพร พงศ์นันทกุลกิจ. (2567). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดจันทบุรี. *วารสารการพยาบาลและนวัตกรรมสุขภาพ, 1*(1), 1-15.

พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย, อาทิตยา บัวเรือง, ชนุตา พาโพนงาม, ธิรดา จันทร์รุ่งเรือง, นฤมล ลาวน้อย และอัมพวัน บุญรอด. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนจังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิชาการสาธารณสุข, 31*(2), 197-205.

พิมพ์ชนก คำชู และคณะ. (2567). ความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าของนิสิตระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. *วารสารการพยาบาล สุขภาพ และสาธารณสุข, 3(*3), 46-54.

ลักขณา เติมศิริกุลชัย. (2568). *สช. ผนึกกำลังภาคีเครือข่ายวิชาการ รัฐ หามาตรการสกัด "ปิดช่องโหว่สื่อออนไลน์บุหรี่ไฟฟ้า".* สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2568, สืบค้นจาก https://www.hfocus.org/content/2025/09/35257

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2567). *บุหรี่ไฟฟ้ามหันตภัยล่าเด็กไทย.* ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567, สืบค้นจาก https://trc.or.th/ebook/ru16vol2/mobile/index.html?_gl=1*cm03do*_ga*NzY1Mzc1

อรพินท์ สุทธิสหัส, พรนภา หอมสิทธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2568). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารการพยาบาล, 40*(3), 506-524.

อังศินันท์ อินทรกำแหง. (2560). *ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: การวัดและการพัฒนา.* กรุงเทพ: สุขุมวิทการพิมพ์ จำกัด.

อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์ และรัชยา รัตนะถาวร. (2565). การสูบบุหรี่ในวัยรุ่น: แนวทางสร้างการป้องกัน. *วารสารพยาบาลทหารบก, 23(1),* 6-13.

Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1. *Behavior Research Methods, 41*(4), 1149–1160.

Muradi, M., Oria, L., & Azizi, T. A. (2025). Knowledge, attitude and practice about e-cigarettes among university students. *Research Square*.

Nutbeam, D. (2000). Health literacy as a public health goal. *Health Promotion International, 15*(3), 259–267.

Panahi, R., Osmani, F., Javanmardi, K., Ramezankhani, A., Dehghankar, L., Amini, R., Haeri Mehrizi, A. A., Amjadian, M., Anbari, M., & Hosseini, N. (2021). The relationship between different levels of health literacy and smoking prevention among medical sciences students. *International Journal of Preventive Medicine, 12*, 124.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijs Research, 2*, 49–60.

Thongsutt, T., Yusote, C., Jubprang, S., Sasisuwan, A., Poonchuay, N., Chanawong, A., Sottiyotin, T.,

Laopaiboonkun, S., & Muthanna, F. M. S. (2023). Factors associated with knowledge and attitude towards e-cigarettes among undergraduate students in Thailand: A cross-sectional study. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention, 24*(2), 559–567.

Zhang, X., Zhang, X., Zhang, S., Ge, L., Xu, Y., Yao, D., Hu, X., Huang, Z., Zhu, T., Wang, Z., & Chen, C. (2024). The association between health literacy and e-cigarette use: Evidence from Zhejiang, China. *Frontiers in Public Health, 12*, 1292335. https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1292335